ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Спеціальність: **І5 Медсестринство**
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ВБ 28**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна), заочна**
Рік навчання: **2**
Семестр(и): **4**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3,0 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **ОК 6, ОК 19**

Кафедра/підрозділ: **кафедра судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса,** вул. Амосова 35, філія №2 Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, 3-й поверх
Керівник освітнього компонента: **доц. Кривенко Олександр Іванович**,
email: oi.kryvenko@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Moodle: http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5689

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК «Міжнародне гуманітарне право» сформований на засадах однієї з найбільш складних, емоційно чутливих, дилемних у розумінні та застосуванні галузей міжнародного права, що регулює війни, які завжди супроводжуються насиллям, жорстокістю й агресією. Міжнародне гуманітарне право є частиною міжнародного права, що має на меті обмеження застосування насилля під час війни, використання засобів та методів війни, захист жертв війни.

МЕТА КУРСУ: полягає у формуванні певних компетентностей у здобувачів освіти щодо базових положень міжнародного гуманітарного права, вивчення його сутності та особливостей, принципів та джерел, суб'єктів для подальшої активної діяльності із забезпечення прав людини у галузі охорони здоров'я під час війни та бойових дій, а також для підвищення правосвідомості фахівців у галузі охорони здоров'я шляхом отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань і практичних навичок щодо особливостей дії норм міжнародного гуманітарного права, які стосуються прав людини в умовах збройного конфлікту, про імплементацію норм міжнародного гуманітарного права та відповідальності за їх порушення, ознайомлення з системою Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:
- отримання знань, вмінь та компетентностей у разі виконання медичним працівником функцій свідомої та компетентної особи в галузі охорони здоров'я населення в умовах збройного конфлікту;
- набуття знань щодо природи та змісту міжнародного гуманітарного права, усвідомлення нерозривного зв'язку міжнародного гуманітарного права з принципами гуманності та людяності, цінностями сучасної цивілізації;
- ознайомлення із діяльністю міжнародних гуманітарних організацій, які надають допомогу під час збройного конфлікту;
- інформування щодо механізмів відповідальності Російської Федерації за агресію та серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, індивідуальної кримінальної відповідальності за воєнні та інші міжнародні злочини;
- формування особистісного ставлення до таких цінностей як життя людини, мир, безпека, гуманність, гуманітарний вчинок, взаємодопомога;
- вміння застосовувати положення норм національного законодавства, міжнародних договорів з

участю України та характеризувати національне законодавство з точки зору його відповідності міжнародному гуманітарному праву.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (6 годин):

1. Міжнародне гуманітарне право: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права. Сфера застосування міжнародного гуманітарного права. Поняття і види збройних конфліктів. Опосердкований (proxy) збройний конфлікт. Кваліфікація збройного конфлікту на території України.
2. Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів. Категорії учасників/неучасників збройних конфліктів. Захист прав людини під час збройних конфліктів. Імплементація міжнародного гуманітарного права. Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
3. Відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права. Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів. Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини. Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного гуманітарного права.

Перелік тем практичних/лабораторних занять/ семінарів (24 години):

1. Міжнародне гуманітарне право: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права
2. Сфера застосування міжнародного гуманітарного права
3. Поняття і види збройних конфліктів
4. Міжнародні збройні конфлікти: обмеження засобів і методів ведення війни
5. Опосердкований (proxy) збройний конфлікт
6. Право неміжнародних збройних конфліктів
7. Особливості права морської війни і права повітряної війни
8. Кваліфікація збройного конфлікту на території України
9. Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів
10. Категорії учасників/не учасників збройних конфліктів
11. Військові та цивільні об'єкти
12. Заборонені засоби і методи ведення війни
13. Захист прав людини під час збройних конфліктів. Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права
14. Захист жертв збройних конфліктів
15. Відповідальність держав за порушення норм МГП
16. Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів
17. Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини. Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного гуманітарного права
18. Міжнародний кримінальний суд: юрисдикція щодо ситуації в Україні
19. Імплементація міжнародного гуманітарного права
20. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Перелік тем самостійної роботи студента (60 годин)

1. Міжнародне гуманітарне право: історія, поняття, принципи, джерела і місце в системі міжнародного права
2. Сфера застосування міжнародного гуманітарного права.
3. Поняття і види збройних конфліктів

4. Міжнародні збройні конфлікти: обмеження засобів і методів ведення війни
5. Опосердкований (proxy) збройний конфлікт
6. Право неміжнародних збройних конфліктів
7. Особливості права морської війни і права повітряної війни
8. Кваліфікація збройного конфлікту на території України
9. Міжнародні збройні конфлікти: статус осіб, які знаходяться під покровительством і режим окремих об'єктів
10. Категорії учасників/не учасників збройних конфліктів
11. Військові та цивільні об'єкти
12. Заборонені засоби і методи ведення війни
13. Захист прав людини під час збройних конфліктів
14. Повага і захист охорони здоров'я під час збройних конфліктів та в ситуаціях, на які не поширюється дія міжнародного гуманітарного права
15. Захист жертв збройних конфліктів
16. Відповідальність держав за порушення норм МГП
17. Поняття, елементи і категорії воєнних злочинів
18. Індивідуальна кримінальна відповідальність за воєнні та інші міжнародні злочини
19. Колабораціонізм у медицині: національна судова практика та вимоги міжнародного гуманітарного права
20. Міжнародний кримінальний суд: юрисдикція щодо ситуації в Україні
21. Імплементація міжнародного гуманітарного права
22. Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.
Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.
Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
Підсумковий семестровий контроль проводиться після завершення вивчення освітнього компоненту. **Формою контролю** є «залік». Бали для освітніх компонентів розраховуються як середнє арифметичне балів поточного контролю за всі теми впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. Загальна навчальна діяльність визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано» або «не зараховано».
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. 100 складних питань з міжнародного гуманітарного права та прості відповіді на них : довідник для журналістів. 2-ге вид., перероб і доп. / за ред. Т. Короткого ; авт. кол.: Т. Короткий, М. Доценко, І. Заворотько, В. Лисик, І. Назарчук, М. Пашковський, Н. Хендель, Р. Єделєв ; Центр прав людини «Zmina». – Київ; Одеса : Фенікс, 2025. – 268 с.
2. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навч.-метод. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. / М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, І. Костюк, Т. Ремех, Н. Хендель ; за заг. ред. Т. Короткого ; УГСПЛ ;ТЧХУ. – Київ; Одеса : Фенікс, 2024. – 252 с
3. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право: навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с.
4. Добровільний звіт у сфері міжнародного гуманітарного права. Міністерство оборони України. Укладач Інна Заворотько. Київ, 2024.
5. Збірник основних джерел щодо використання та захисту в Україні емблеми Червоного Хреста / уклад., передм., вступ. ст.: М. Доценко, Є. Лук'янченко, Р. Болкун, В. Полюля ; за ред. Радника президента ТЧХУ з міжнар. гуманіт. права Т. Короткого. – Київ ; Товариство Червоного Хреста України : Фенікс, 2024. – 164 с.
6. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право. Загальний курс. МКЧХ, 2021. 398 с.
7. Міжнародне право : словник-довідник /[С.М. Перепьолкін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філяніна]; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. – Х.: Юрайт, 2014. – 408 с.
8. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. МКЧХ, 2021. 398 с.
9. Основи міжнародного гуманітарного права: метод. матеріали для здобувачів вищої освіти за спеціальностями 227 "Терапія та реабілітація" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та 221 "Стоматологія", 222 "Медицина", 223 "Медсестринство", 224 "Технології

медичної діагностики та лікування", 228 "Педіатрія", 229 "Громадське здоров'я" та 281 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня вищої освіти / упоряд. О. І. Кривенко, В. В. Хижняк, В. В. Капустник. Харків : ХНМУ, 2025. 36 с.
10. Основні документи міжнародного гуманітарного права: зб. документів / укл. Робочою групою щодо виконання норм міжнародного гуманітарного права та участі у наданні правових послуг Сил територіальної оборони ЗСУ та ГО «Українська правова консультативна група». – Київ ; Одеса : Фенікс, 2023. – 388 с.
11. Термінологічний словник міжнародного гуманітарного права: термінол. словн. / О.М.Волуйко, Л.В.Полуніна. Київ : КІ НГУ, 2024. 148 с.

Зав. кафедри судової медицини,
медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса Олександр ДУНАЄВ